

АНТИБУЛІНГОВА ПОЛІТИКА

ВСТУП

Основним завданням сучасної школи, що підтверджується й поширюється Міністерством освіти і науки України та Міжнародною організацією ЮНІСЕФ є створення нового освітнього простору, головними засадами якого є створення безпечного навчального середовища, а також забезпечення прав, свобод та інтересів дітей. Концепція «Нова українська школа» (НУШ) вимагає реформування існуючого алгоритму розвивальної, корекційної та профілактичної роботи, адже дуже часто в освітніх закладах постає проблема булінгу та порушення норм поведінки учнями, що не дозволяє в повному обсязі досягти поставлених демократичних орієнтирів. Важливою умовою ефективності роботи працівників психологічної служби є розставлення пріоритетів та цілей, викладених комітетом ООН:

- взаєморозуміння;
- взаємоповага;
- дружня атмосфера;
- пріоритет прав людини;
- толерантність;
- постійний розвиток;
- активна життєва позиція;
- здоровий спосіб життя;
- людяність;
- порядність;
- повага до приватного життя;
- мир;
- єдина країна.

З огляду на те, що створення концепції нового освітнього простору є надзвичайно складним завданням, і тому у ліцеї створено «Кодекс безпечного освітнього середовища» (КБОС), згідно положень та принципів УГОДИ, яка регулює стосунки між усіма учасниками освітнього процесу.

Головною метою КБОС у закладі є навчання дітей і дорослих безпечній взаємодії в освітньому процесі, а також захист дітей від насильства та зловживань з боку однолітків і дорослих (батьків, опікунів або працівників навчальних закладів).

Розділ I ЗАВДАННЯ КБОС

Мета: створити безпечний освітній простір

Основні завдання КОДЕКСУ в ліцеї:

1. Визначити поняття «булінгу» та його види; виявити чинники, які перешкоджають безпеці учасників освітнього процесу;
2. Відпрацювати систему узгоджених поглядів і уявлень учнів, педагогів, психолога, батьків на освітнє середовище школи;
3. Обґрунтувати умови організації безпечного освітнього середовища та вимоги (критерії) до його ефективної організації для кожного учасника освітнього процесу згідно УГОДИ;
4. Скласти доступний алгоритм реагування та протидії булінгу;
5. Сформулювати конкретні рекомендації учням, педагогічним працівникам, адміністрації школи, батькам щодо організації безпечного середовища в навчальному закладі.

Розділ II БУЛІНГ

Булінг (знуцання, цькування, залякування) – це зарозуміла, образлива поведінка, пов'язана з дисбалансом влади, авторитету або сили. Булінг проявляється в багатьох формах: є вербальна, фізична, соціальна форми булінгу, а також кіберзалякування.

Стаття 1. Вербальний булінг

Словесне знущання або залякування за допомогою образливих слів, яке включає в себе постійні образи, погрози й неповажні коментарі про кого-небудь (про зовнішній вигляд, релігію, етнічну приналежність, інвалідність, особливості стилю одягу і т. п.).

Стаття 2. Фізичний булінг

Фізичне залякування або булінг за допомогою агресивного фізичного залякування полягає в багаторазово повторюваних ударах, стусанах, підніжках, блокуванні, поштовхах і дотиках небажаним і неналежним чином.

Стаття 3. Соціальний булінг

Соціальне залякування або булінг із застосуванням тактики ізоляції припускає, що когось навмисно не допускають до участі в роботі групи, трапеза це за обіднім столом, гра, заняття спортом чи громадська діяльність.

Стаття 4. Кіберзалякування

Кіберзалякування (кібернасильство) або булінг у кіберпросторі полягає у звинуваченні когось з використанням образливих слів, брехні та неправдивих чуток за допомогою електронної пошти, текстових повідомлень і повідомлень у соціальних мережах. Сексистські, расистські та подібні їм повідомлення створюють ворожу атмосферу, навіть якщо не спрямовані безпосередньо на дитину.

Розділ III

РЕАГУВАННЯ ТА ПРОТИДІЯ БУЛІНГУ

Правила, що регулюють відносини між адміністрацією, педагогічним колективом, здобувачами освіти, батьками. У цьому розділі запропоновано реагування та протидія булінгу.

ПОРЯДОК

подання та розгляду (з дотриманням конфіденційності) заяв про випадки булінгу (цькування) в гімназії

Загальні питання

1. Цей Порядок розроблено відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)».
2. Цей Порядок визначає процедуру подання та розгляду заяв про випадки булінгу (цькуванню).
3. Заявниками можуть бути здобувачі освіти, їх батьки/законні представники, працівники та педагогічні працівники ліцею та інші особи.
4. Заявник забезпечує достовірність та повноту наданої інформації.
5. У цьому Порядку терміни вживаються у таких значеннях:

Булінг (цькування) – діяння (дії або бездіяльність) учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого.

Типовими ознаками булінгу (цькування) є:

1. систематичність (повторюваність) діяння;
2. наявність сторін – кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), спостерігачі (за наявності);
3. дії або бездіяльність кривдника, наслідком яких є заподіяння психічної та/або фізичної шкоди, приниження, страх, тривога, підпорядкування потерпілого інтересам кривдника, та/або спричинення соціальної ізоляції потерпілого.

Подання заяви про випадки булінгу (цькування)

1. Здобувачі освіти, працівники та педагогічні працівники, батьки та інші учасники освітнього процесу, яким стало відомо про випадки булінгу (цькування), учасниками або свідками якого стали, або підозрюють його вчинення по відношенню до інших осіб за зовнішніми ознаками, або про які отримали достовірну інформацію від інших осіб зобов'язані повідомляти директору .
2. Розгляд та неупереджене з'ясування обставин випадків булінгу(цькування) здійснюється відповідно до поданих заявниками заяв про випадки булінгу (цькування) (далі – Заява).
3. Заяви, що надійшли на електронну пошту ліцею отримує секретар-друкарка, яка зобов'язана терміново повідомити керівника закладу та відповідальну особу.
4. Прийом та реєстрацію поданих Заяв здійснює відповідальна особа, а в разі її відсутності – особисто директор або його заступник.
5. Заяви реєструються в окремому журналі реєстрації заяв про випадки булінгу (цькування).
6. Форма та примірний зміст Заяви оприлюднюється на офіційному веб-сайті закладу.
7. Датою подання заяв є дата їх прийняття.
8. Розгляд заяв здійснює директор з дотриманням конфіденційності.

Відповідальна особа

1. Відповідальною особою призначається працівник закладу з числа педагогічних працівників.
2. До функцій відповідальної особи відноситься прийом та реєстрація Заяв, повідомлення директора.
3. Відповідальна особа призначається наказом директора.
4. Інформація про відповідальну особу та її контактний телефон оприлюднюється на офіційному веб-сайті закладу.

Комісія з розгляду випадків булінгу (цькування)

1. За результатами розгляду Заяви директор видає рішення про проведення розслідування випадків булінгу (цькування) із визначенням уповноважених осіб.
2. З метою розслідування випадків булінгу (цькування) уповноважені особи мають право вимагати письмові пояснення та матеріали у сторін.
3. Для прийняття рішення за результатами розслідування директор створює комісію з розгляду випадків булінгу (цькування) (далі – Комісія) та скликає засідання.
4. Комісія створюється наказом директора.
5. До складу комісії можуть входити педагогічні працівники (у тому числі психолог, соціальний педагог), батьки постраждалого та булера, директор та інші зацікавлені особи.
6. Комісія у своїй діяльності керується законодавством України та іншими нормативними актами.
7. Якщо Комісія визначила, що це був булінг (цькування), а не одноразовий конфлікт чи сварка, тобто відповідні дії носять систематичний характер, то директор зобов'язаний повідомити уповноважені органи Національної поліції (ювенальна поліція) та службу у справах дітей.
8. У разі, якщо Комісія не кваліфікує випадок як булінг (цькування), а постраждалий не згодний з цим, то він може одразу звернутись до органів Національної поліції України із заявою, про що директор має повідомити постраждалого.
9. Рішення Комісії приймаються більшістю її членів та реєструються в окремому журналі, зберігаються в паперовому вигляді з оригіналами підписів всіх членів Комісії.
10. Потерпілий чи його/її представник можуть звертатися відразу до уповноважених органів Національної поліції України (ювенальна поліція) та службу у справах дітей з повідомленням про випадки булінгу (цькування).
11. Батьки зобов'язані виконувати рішення та рекомендації Комісії.

Терміни подання та розгляду Заяв

1. Заявники зобов'язані терміново повідомляти керівнику закладу про випадки булінгу (цькування), а також подати Заяву.
2. Рішення про проведення розслідування із визначенням уповноважених осіб видається протягом 1 робочого дня з дати подання Заяви.
3. Розслідування випадків булінгу (цькування) уповноваженими особами здійснюється протягом 3 робочих днів з дати видання рішення про проведення розслідування.
4. За результатами розслідування протягом 1 робочих дня створюється Комісія та призначається її засідання на визначену дату але не пізніше чим через 3 робочих дні після створення Комісії.
5. Директор зобов'язаний повідомити уповноважені органи Національної поліції (ювенальна поліція) та службу у справах дітей про кваліфікований Комісією випадок булінгу (цькування) протягом одного дня.

Реагування на доведені випадки булінгу

1. На основі рішення комісії з розгляду випадків булінгу (цькування), яка кваліфікувала випадок як булінг (цькування), а не одноразовий конфлікт чи сварка, тобто відповідні дії носять систематичний характер, директор :
  - повідомляє уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України (ювенальна поліція) та службі у справах дітей про випадки булінгу (цькування) в закладі освіти;
  - забезпечує виконання заходів для надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили булінг, стали його свідками або постраждали від булінгу (цькування) (далі – Заходи).
2. Заходи здійснюються заступником директора з виховної роботи у взаємодії з практичним психологом та затверджуються директором закладу.
3. З метою виконання Заходів можна запроваджувати консультаційні години у практичного психолога, створювати скриньки довіри, оприлюднювати телефони довіри.

Відповідальність осіб причетних до булінгу (цькування)

1. Відповідальність за булінг (цькування) встановлена статтею 173 п.4 Кодексу України про адміністративні правопорушення такого змісту:
«Стаття 173 п.4» . Булінг (цькування) учасника освітнього процесу.

Булінг (цькування), тобто діяння учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи або такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого, - тягне за собою накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від двадцяти до сорока годин.

Діяння, передбачене частиною першою цієї статті, вчинене групою осіб або повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення, - тягне за собою накладення штрафу від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин.

Діяння, передбачене частиною першою цієї статті, вчинене малолітніми або неповнолітніми особами віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років, -тягне за собою накладення штрафу на батьків або осіб, які їх замінюють, від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від двадцяти до сорока годин.

Діяння, передбачене частиною другою цієї статті, вчинене малолітньою або неповнолітньою особою віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років, - тягне за собою накладення штрафу на батьків або осіб, які їх замінюють, від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин.

Неповідомлення директором закладу уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України про випадки булінгу (цькування) учасника освітнього процесу – тягне за собою накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправні роботи на строк до одного місяця з відрахуванням до двадцяти процентів заробітку.

Розділ IV

АЛГОРИТМ ЩОДО ПОПЕРЕДЖЕННЯ БУЛІНГУ

1. Ознайомлення учасників освітнього процесу з нормативно- правовою базою та регулюючими документами щодо превенції проблеми насилля в освітньому середовищі.
2. Проведення зустрічей, круглих столів, семінарів, тренінгів із залученням представників правоохоронних органів, служб соціального захисту, медичних установ та інших зацікавлених організацій.
3. Запровадження програми правових знань у формі гурткової, факультативної роботи.
4. Організація роботи гуртків, факультативів із психології.
5. Створення інформаційних куточків для учнів із переліком організацій, до яких можна звернутися у ситуації насилля та правопорушень.
6. Ознайомлення учителів і дітей з інформацією про прояви насильства та його наслідки.
7. Батьківські збори –це форма організації спільної діяльності батьків, учителів, практичного психолога та соціального педагога, яка передбачає їх спілкування з метою обговорення актуальних питань навчання і виховання, ухвалення рішень.
8. Консультації - форма роботи з батьками, яка передбачає надання фахівцями психологічної служби допомоги батькам із різних проблем родинного виховання.
9. Педагогічний консиліум - форма спілкування учнів, учителів, фахівців психологічної служби навчального закладу та батьків, метою якої є цілісне, різнобічне вивчення особистості учня, вироблення єдиної педагогічної позиції; визначення головних напрямів удосконалення виховного процесу зусиллями вчителів, батьків, самого учня; тренінги спілкування, методики оволодіння аутотренінгом.
10. Для успішного попередження та протидії насильству треба проводити заняття з навчання навичок ефективного спілкування та мирного розв'язання конфліктів.

Розділ V

МОНІТОРИНГ КБОС

Моніторинг за реалізацією антибулінгової політики

1. Директор ліцею призначає уповноважену особу за реалізацію антибулінгової політики
2. Призначена особа відповідає за реалізацією антибулінгової політики, реагування на будь-які сигнали щодо його порушення, а також за внесення пропозицій стосовно внесення змін до антибулінгової політики.
3. Кожні півроку відповідальна особа повинна проводити загальний моніторинг рівня виконання вимог антибулінгової політики працівниками ліцею.
4. Під час проведення такого загального моніторингу працівники можуть подавати пропозиції стосовно внесення змін до антибулінгової політики та повідомляти про порушення її вимог на території.
5. На основі результатів анкет працівників відповідальна особа має підготувати звіт та передати його директору.

Враховуючи результати моніторингу, директор повинен внести необхідні зміни до антибулінгової політики та повідомити про них працівників ліцею.

Функціональні обов'язки відповідального за моніторинг дотримання положень КБОС

1. Отримання повідомлень про ризики для дітей і реагування на них;

2. Проведення не рідше ніж один раз на рік загального моніторингу рівня виконання вимог КБОС та реагування на будь-які сигнали щодо його порушення. Для цього можна використовувати метод анкетування, опитування тощо (*зразок додається*). Під час проведення такого загального моніторингу працівники мають змогу подавати пропозиції щодо внесення змін до КБОС та повідомляти про порушення його вимог на території закладу;
3. Надання пропозицій щодо внесення можливих змін у КБОС;
4. Підготовка звіту за результатами анкет працівників та подання його директору. Враховуючи результати моніторингу, директор повинен внести необхідні зміни до КБОС та повідомити про них працівникам;
5. Консультування працівників щодо конкретних випадків порушення безпеки дитини;
6. Роз'яснення у разі потреби батькам, дітям положень КБОС, надання інформації щодо їх змін;
7. Інформування (у разі потреби) про випадки порушення безпеки дитини (ризик, загрози, насильство) компетентних установ, таких як поліція (шкільні офіцери поліції), соціальні служби.

**Показники виконання вимог антибулінгової політики
Гімназія запровадила та виконує антибулінгову політику.**

1. У навчальному закладі запроваджено реалізацію антибулінгової політики, яка містить принципи захисту дітей від насильства.
2. Стратегія і відповідні принципи захисту дітей дотримуються всіма працівниками ліцею, включно з волонтерами та практикантами.
3. Стратегія визначає такі питання:
  - порядок повідомлення та втручання, де поетапно зазначено, що слід робити, коли дитина стала жертвою насильства або її безпеці загрожують незнайомі люди, члени родини чи працівники;
  - правила захисту особистих даних, які визначають методи збереження та поширення інформації про дітей;
  - правила захисту зображень дітей, які визначають, як можна знімати дітей на фото або відео та поширювати їх зображення;
  - правила доступу дітей до мережі Інтернет і їх захисту від шкідливих матеріалів, розміщених у ній, включно з призначенням особи або осіб, відповідальних за нагляд за безпечним використанням комп'ютерної мережі.
  - принципи безпечних відносин між працівниками гімназії та дітьми, включно з повним описом поведінки, яка є неприйнятною при спілкуванні з дітьми.
4. Директором призначено особу, відповідальну за реалізацію антибулінгової політики, при цьому чітко визначено всі її завдання.
5. У ліцеї затверджено документ під назвою «Кодекс безпечного освітнього середовища Тернопільського ліцею №21 – спеціалізованої мистецької школи імені Ігоря Герети».

Тернопільський ліцей №21 – спеціалізована мистецька школа імені Ігоря Герети» здійснює нагляд за своїми працівниками для запобігання випадкам насильства проти дітей.

1. Прийняття на роботу нових працівників із перевіркою їх біографічних даних, характеристик і придатності для роботи з дітьми.
2. У випадках, коли виникають підозри щодо можливих загроз безпеці дітей або застосування насильства проти дітей працівниками, у ліцеї завжди дотримуються вимог, зазначених у антибулінгової політики.

Тернопільський ліцей №21 – спеціалізована мистецька школа імені Ігоря Герети» проводить навчання своїх працівників з питань захисту дітей від насильства та надання їм допомоги в небезпечних ситуаціях.

1. Усі працівники, включно із практикантами, ознайомлені з антибулінговою політикою.
2. Усі працівники знають, як розпізнати чинники ризику й ознаки насильства проти дітей, а також правові аспекти захисту дітей (обов'язковість втручання для залучення правоохоронної системи).
3. Щонайменше один учитель або класний керівник пройшов навчання з методів та інструментів, які використовуються для навчання дітей захисту від насильства та зловживань (також при використанні Інтернету), має плани відповідних занять і навчальні матеріали для дітей.
4. Класні керівники пройшли інструктаж з питань запобігання випадкам знущань над однолітками серед дітей і реагування на них.
5. Працівники мають доступ до інформації про можливість отримання допомоги у випадках, коли підозрюється застосування насильства проти дітей, разом із контактними даними місцевих установ, які працюють в області захисту дітей і надають допомогу в надзвичайних ситуаціях (поліція, суд із сімейних питань, кризовий центр, центр соціальних послуг, медичні центри).

Тернопільський ліцей №21 – спеціалізована мистецька школа імені Ігоря Герети» проводить навчання батьків з питань виховання без застосування насильства та захисту дітей від насильства.

Виконання вимог означає:

1. На вебсайті для батьків є вся необхідна інформація з таких питань:
  - виховання дітей без застосування насильства;
  - захист дітей від насильства та зловживань, загрози для дітей у мережі Інтернет;
  - можливості для вдосконалення навичок виховання;
  - контактні дані установ, які надають допомогу в складних ситуаціях.

У навчальному закладі дітей навчають, які права вони мають і як вони можуть захистити себе від насильства.

1. На годинах спілкування організовано заняття для дітей з питань прав дитини та захисту від насильства і зловживань (також у мережі Інтернет).
2. Діти знають, до кого вони мають звертатися за порадами та допомогою у випадках насильства і зловживань.
3. Є електронні навчальні матеріали для дітей (книги, брошури, листівки) з питань прав дитини, захисту від ризиків насильства та зловживань, правил безпечної поведінки в мережі Інтернет.
4. Діти мають доступ до інформації про права дитини та можливості отримання допомоги в складних ситуаціях, зокрема про безкоштовні гарячі лінії для дітей і молоді на сайті.

Тернопільський ліцей №21 – спеціалізована мистецька школа імені Ігоря Герети» проводить моніторинг своєї діяльності та регулярно перевіряє її на відповідність прийнятним стандартам захисту дітей.

1. Прийняті правила та процедури для захисту дітей переглядаються щонайменше один раз на рік.
2. У рамках проведення контролю за дотриманням правил і процедур для захисту дітей проводяться консультації з дітьми та їхніми батьками (опікунами).
3. Щорічно готується внутрішній звіт про виконання в гімназії антибулінгової політики.

Заключні положення

1. Кодекс БОС стає чинним в день його оприлюднення.
2. Оприлюднення документа має відбутися таким чином, щоб він був доступний усім працівникам ліцею, через його розміщення на сайті.

ПЛАН
заходів щодо профілактики булінгу
2019/2020 навчальний рік

№ п/п	Назва заходу	Цільова аудиторія	Термін виконання	Відповідальний
<i>Інформаційно-профілактичні заходи</i>				
1	Обговорення питання протидії булінгу на загальношкільній батьківській конференції	Батьки здобувачів освіти	Вересень	Директор
	Чергування вчителів в місцях загального користування (їдальня, коридор, роздягальня, шкільне подвір'я) і технічними приміщеннями		Постійно	Заступник директора з ВР Ліпська А.І., ЗДзНВР Кульматицька О.Р.
	Засідання методичного об'єднання класних керівників на тему «Протидія булінгу в учнівському колективі» . Опрацювання Закону України від 18.02. 2018 №2657 –VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу»	Методична кухня класних керівників	Жовтень	Заступник директора з ВР
	Розробка пам'ятки «Маркери булінгу»	Педагогічний колектив	Жовтень	Заступник директора з ВР
	Складання порад «Як допомогти дітям упоратися з булінгом»	1 – 11	Упродовж року	Практичний психолог
	Контроль стану попередження випадків булінгу	Нарада при директорі	Квітень	Директор
	Круглий стіл для педагогічного колективу «Безпечна школа. Маски булінгу»	Педагогічний колектив	Березень	Практичний психолог
	Вивчення законодавчих документів, практик протидії цькуванню.	Педагогічний колектив	Упродовж року	Заступник директора з ВР
<i>Формування навичок дружніх стосунків здобувачів освіти</i>				

1	Проведення ранкових зустрічей з метою формування навичок дружніх стосунків	1-4	Упродовж року	Класні керівники
2	Створення морально безпечного освітнього простору, формування позитивного мікроклімату та толерантної міжособистісної взаємодії в ході годин спілкування, тренінгових занять	1-11	Упродовж року	Класні керівники
3	Робота відеозалу . Перегляд кінострічок відповідної спрямованості	5 – 11	Упродовж року	Учителі інформатики
4	Робота бібліотекаря в рамках Всеукраїнського тижня права «Стоп булінгу»	5-11	Упродовж року	Гаврон М.Є.
5	Робота із представниками правоохоронних органів, соціальних служб, органами юстиції, центром БВПД	5-11	Упродовж року	Заступник директора з ВР
	Засідання дискусійного клубу старшокласників «Як довіряти й бути вдячним»	9-11	Січень	Педагог-організатор
	Відпрацювання теми особистої гідності в ході вивчення літературних творів, на уроках історії	1-11	Упродовж року	Класоводи, учителі літератури, історії
	Проведення заходів в рамках Всеукраїнського тижня права «Стоп булінгу»	1-11	10-28 грудня	Класні керівники, учителі правознавства, практичний психолог
	Проведення заходів в рамках тематичного тижня «Тиждень дитячих мрій та добрих справ»	1-11	17-21 лютого	Класні керівники, учителі-предметники
Психологічний супровід				

Діагностичний етап				
1	– Спостереження за міжособистісною поведінкою здобувачів освіти; – опитування (анкетування) учасників освітнього процесу; - діагностика мікроклімату, згуртованості класних колективів та емоційних станів учнів; – дослідження наявності референтних груп та відторгнених в колективах;	Усі категорії учасників освітнього процесу	Упродовж року (За потребою)	Класні керівники, соціальний педагог
2	Створення бази інструментарію для діагностування рівня напруги, тривожності в учнівських колективах		Вересень	Практичний психолог
3	Діагностика стану психологічного клімату класу	1-11	Упродовж року	Практичний психолог
4	Спостереження під час навчального процесу, позаурочний час	1-11	Упродовж року	Практичний психолог
5	Консультаційна робота з учасниками освітнього процесу	1-11	Упродовж року	Практичний психолог
6	Профілактично-просвітницька, корекційно-розвивальна робота з учасниками освітнього процесу	1-11	Упродовж року	Практичний психолог
Робота з батьками				
1	Тематичні батьківські збори «Протидія цькуванню в учнівському колективі»	1-11	Упродовж року	Класні керівники
2	Поради батькам щодо зменшення ризиків булінгу та кібербулінгу для своєї дитини	1-11	Упродовж року	Практичний психолог
3	Тренінг «Як навчити дітей безпеці в Інтернеті»	За запитом	Січень – Лютий	Практичний психолог
4	Інформаційна робота через інтернет-сторінки		Упродовж року	Заступник директора з ВР

Розділ I

ДЕМОКРАТИЧНЕ НАВЧАЛЬНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ТА ДЕМОКРАТИЧНЕ САМОВРЯДУВАННЯ У ШКОЛІ

Важливу роль у формуванні навичок взаємодії з громадою відіграє демократичне навчальне середовище та безпечний і комфортний клімат у гімназії. Це уможливить створення відповідальних й рівноправних стосунків та сприятиме розвитку демократичних компетентностей не лише учнів, але й учителів та батьків.

Стаття I. Принципи та підходи

1. Дане Положення відображає основні принципи поваги до прав людини і передбачає демократичні шляхи їх ухвалення.
2. Взаємини між учителями, учнями, батьками й адміністрацією гімназії будуються на основі поваги до прав людини.
3. У гімназії забезпечено прозору комунікацію, яка забезпечує відкритий простір для обговорення наявних проблем та питань.
4. Адміністрація гімназії заохочує учнівські ініціативи, сприяє усвідомленій та поінформованій участі у житті закладу всіх учасників освітнього процесу та надає можливість реалізовувати свободу слова кожного.
5. Усі учасники шкільного життя мають рівні права: голос учителя – голос учня – голос батьків.
6. Усі учасники освітнього процесу мають поводитися відповідно до принципів демократії та поваги до прав людини.
7. Органи шкільного самоврядування регулярно оновлюються та впливають на прийняття рішень загальношкільного значення.
8. Планування та прийняття рішень на шкільному рівні здійснюються з урахуванням інтересів усієї шкільної спільноти, перед якою звітують про виконання цих рішень.
9. Публічна інформація доступна на сайті гімназії у режимі зворотнього зв'язку.
10. Культура гімназії не толерує виявів дискримінації та булінгу. У закладі існують проекти та програми з метою запобігання дискримінації та булінгу.
11. Правила поведінки для всіх учасників освітнього процесу чіткі та зрозумілі. Адміністрація закладу створює рівні можливості; відносини у гімназії відображають толерантність та повагу до прав людини.

Стаття II. Інструменти впровадження

1. Упровадження демократичних процедури на всіх рівнях (в учнівському самоврядуванні, батьківському комітеті тощо).
2. Демократизація освітнього процесу в гімназії.
3. Можливість різних способів демократичного прийняття рішень (обговорення, голосування тощо) за участі всіх сторін освітнього процесу.
4. Використання принципів та положень Хартії Ради Європи для створення демократичного освітнього середовища.
5. Оновлювання відповідно до вимог часу діючу процедури реагування на випадки дискримінації та булінгу; проведення відповідних тренінгів та заходів.
6. Формування лідерських та командних якостей, як серед учнівського, так і серед педагогічного колективу.
7. Впровадження елементів функціонування шкільної медіації.

8. Заохочування діяльності учнівського самоврядування та створення вільного та сприятливого простору для самореалізації кожного учня.

Розділ II

ДЕМОКРАТИЧНИЙ ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС

Ефективний розвиток громадянських компетентностей та міжпредметних зв'язків у ході планування й реалізації освітнього процесу потребує комплексного поєднання зусиль усього педагогічного колективу. Даний розділ розроблено згідно закону України «Про освіту».

Стаття I. Принципи та підходи

1. Учителі мають право на захист професійної честі та гідності.
2. Педагогічний колектив повинен дотримуватися педагогічної етики, моралі та поважати права та гідність учнів; учні повинні поважати права й гідність педагогів.
3. Учителі мають право на вільний вибір форм, методів та засобів навчання для планування освітнього процесу.
4. Учителі колегіально оцінюють придатність навчальних видань; використовують навчальну літературу, рекомендовану МОН України.
5. Заходи, спрямовані на розвиток демократії, виховання поваги до прав людини, та національно-патріотичне виховання реалізуються спільною ініціативою педагогічного та учнівського колективів.
6. Учителі надають перевагу активним та інтерактивним методам навчання.
7. Учителі мають доступ до різноманітних курсів, тренінгів та навчальних програм. Адміністрація гімназії підтримує та заохочує ініціативу педагогів щодо підвищення їх професійної майстерності шляхом використання новітніх методів та методики викладання навчальних дисциплін.
8. Усі учасники освітнього процесу особистим прикладом повинні виховувати повагу до принципів моралі, гуманізму, толерантності, дотримуватися правил демократичного устрою та прав людини.
9. Учні та батьки мають вплив на вибір предметів варіативної складової; учні та батьки проінформовані щодо критеріїв оцінювання навчальних досягнень.

Стаття II. Інструменти впровадження

1. Активне впровадження та творче використання міжпредметного планування освітнього процесу.
2. Реалізація проєктів, які націлені на інтегрування елементів освіти для демократизації освітнього процесу шляхом наскрізного планування.
3. Призначення координатора з освіти для систематизації роботи гімназії з формування культури демократії та поваги до прав людини.
4. Впровадження авторських методичних рекомендацій та освітніх проєктів щодо органічної та ефективної імплементації міжгалузевого освітнього процесу.
5. Забезпечення вільного доступу вчителів до тренінгів, додаткових курсів та вивчення новітніх педагогічних методик викладання.
6. Інформування батьків та учнів про критерії оцінювання навчальних досягнень.
7. Систематичне висвітлення навчальних досягнень учнів в електронному щоденнику

Розділ III

ПАРТНЕРСЬКІ ВІДНОСИНИ МІЖ ШКОЛОЮ ТА ГРОМАДОЮ

Імплементация демократичних принципів та формування громадянських компетентностей не здійснюється лише у межах гімназії. Тісна взаємодія з органами місцевого самоврядування, ЗМІ, участь у соціальних проєктах та конкурсах сприятимуть поглибленню громадянської свідомості учнів, розвитку їх навичок співпраці та поваги до інших.

Стаття I. Принципи та підходи

1. Правила, які регулюють відносини між партнерами та гімназією, ґрунтуються на принципах демократії та поваги до прав людини.
2. У гімназії проводяться заходи за спільною ініціативою з місцевою громадою та органами місцевого самоврядування.
3. Учні, учителі та адміністрація гімназії впливають на рішення та постанови суспільного значення.
4. Учні, залучені до життя громади, пропонують ініціативи щодо рішень у молодіжній сфері місцевої громади.
5. Адміністрація гімназії та партнери запрошують один одного з метою організації та участі у заходах різних рівнів.

Стаття II. Інструменти впровадження

1. Організація ярмарків громадських організацій у школі; запрошувати волонтерів з громадських організацій для урізноманітнення освітнього процесу.
2. Брати участь у діяльності громадських організацій (залучаючи вчителів та учнів як волонтерів).
3. Ініціація звернень гімназії до міського голови чи голови об'єднаної територіальної громади та створювати власні громадські організації при гімназії на волонтерських заставах (учнівське самоврядування, профспілковий комітет тощо)
4. Ініціація спільних заходів з участі в громадському житті (проєкти, свята, ярмарки, благоустрій).
5. Брати участь у програмах та запрошувати представників підприємств, ЗВО та громадських організацій з метою профорієнтації випускників.

Розділ IV

ЗАГАЛЬНОШКІЛЬНІ ПРАВИЛА

Дрескод

Для юнаків:

- класичний діловий костюм;
- біла або пастельного тону сорочка, светр;
- білий, чорний або пастельного тону гольф, кофта;
- краватка за бажанням.

Для дівчат:

- класичний діловий костюм;
- сарафан;
- спідниця середньої довжини;
- класичні брюки;
- біла або пастельного тону сорочка, светр;
- білий, чорний або пастельного тону гольф, кофта.

Можливі будь-які комбінації з вищезазначених предметів одягу.

Забороняється носити (як учням так і вчителям):

- декольтовані, надто яскраві, вкорочені блузки («топіки», футболки тощо), надто яскраві сорочки;
- дуже короткі та дуже довгі спідниці;
- вкорочені, стягуючі брюки, тощо;
- спортивний одяг (окрім занять фізкультури та спортивних змагань);
- одяг для відпочинку;
- неформальну символіку та атрибутику.

Загальні правила поведінки

Правила поведінки учнів базуються на законах України, постановах Міністерства освіти та науки України та органів місцевого самоврядування, Статуті ліцею.

Не можна приносити на територію закладу зброю, ножі, вибухові, вогнебезпечні речовини; спиртні напої, сигарети, наркотики, отруйні та хімічні речовини.

Забороняється вживання непристойних виразів і жестів.

Не можна без дозволу покидати територію закладу в урочний час.

У разі пропуску занять до 3-х днів учень зобов'язаний пред'явити класному керівнику довідку або записку від батьків (осіб, що їх замінюють) про причину відсутності на заняттях.

Учень повинен проявляти пошану до старших, піклуватися про молодших. Школярі поступаються дорогою дорослим, старші – молодшим, хлопчики – дівчаткам.

Учні бережуть майно ліцею, акуратно охайно ставляться як до свого, так і до чужого майна, дотримуються чистоти і порядку на території ліцею.

Учні або вчителі, які знайшли загублені або забуті речі, належить віднести охоронцю, класному керівнику або черговому вчителю.

Фізичне насилля, залякування і знущання над людиною або твариною є неприпустимими формами поведінки учнів у ліцеї та за його межами.

Учень зобов'язаний виконувати домашні завдання у терміни, встановлені шкільною програмою.

На першу вимогу вчителя учень зобов'язаний пред'являти щоденник.

Здобувачі освіти та вчителі зобов'язані дотримуватись дисципліни на основі взаємоповаги до інших, а також до освітнього процесу та правил внутрішнього розпорядку ліцею.

Кожен вчитель повинен виконувати вимоги посадової інструкції та правил внутрішнього розпорядку.

Кожен учень та вчитель має вчасно приходити на заняття.

Кожен учень має вчасно старанно виконувати домашні завдання та доручення вчителя.

Під час занять учням забороняється вживати їжу і займатися іншими справами, які не стосуються навчання.

1. Поведінка на уроці

Під час уроку не можна ходити по класу без дозволу вчителя, голосно розмовляти, кричати, відволікатися самому і відволікати інших від процесу навчання.

Якщо під час занять необхідно вийти, то потрібно попросити дозволу.

Якщо учень хоче поставити питання або відповісти, то він піднімає руку.

На уроки фізичної культури учні приходять у спортивній формі та спортивному взутті. Без дозволу вчителя в спортивний зал учням входити забороняється. Учні, звільнені від занять фізкультурою, обов'язково присутні в залі, переодягнені в спортивне взуття.

Після дзвінка вчитель оголошує про закінчення уроку і учні мають право покинути клас.

Учень має право в коректній формі відстоювати свій погляд і переконання при обговоренні питань.

Учні зобов'язані знати і дотримуватися правил техніки безпеки.

2. Поведінка в їдальні

Під час харчування належить дотримуватися гарних манер і поводитися пристойно.

Учні повинні шанобливо ставитись до працівників їдальні.

Учні дотримуються черги при отриманні їжі.

Розмовляти треба неголосно, щоб не турбувати тих, хто поряд.

Учні самі прибирають посуд зі столу після вживання їжі.

Учні дбайливо ставляться до майна шкільної їдальні.

Забороняється заходити до їдальні у верхньому одязі.

Розділ V

САНКЦІЇ ЗА ПОРУШЕННЯ ОBOB'ЯЗКІВ УГОДИ

1. Для учнів

- вилучення IT-пристроїв з поверненням їх батькам учнів-порушників;
- анулювання атестаційної роботи за спробу списування;
- складання пояснювальної записки та запрошення батьків до адміністрації ліцею;
- складання подання до ювенальної поліції або до служби у справах дітей;
- залучення офіцера поліції для проведення роз'яснювальних робіт;
- обговорення проблемної поведінки учня-порушника на засіданнях ради профілактики, з запрошенням батьків;

2. Для педагогів:

- обговорення проблемної поведінки вчителя на засіданнях рад закладу на предмет відсторонення педагога від роботи з учнем/учнями певного класу;
- пониження у кваліфікаційній категорії, отриманій у ході чергової/позачергової атестації;
- винесення догани, звільнення з посади у визначеному законодавством порядку на підставі порушення ст. 42 «Академічна доброчесність» закону «Про освіту» чи інших законів України.

3. Для батьків:

- відшкодування батьками/законними представниками особи учня-порушника завданої матеріальної шкоди;
- складання подання до ювенальної поліції або до служби у справах дітей з приводу неналежного виконання батьківських обов'язків;
- у разі ігнорування та ухиляння батьками запрошення до адміністрації чи рад гімназії, складається подання до служби у справах дітей та до поліції.

ДЖЕРЕЛА

1. file:///C:/Users/User/Downloads/praktychnyi_posibnyk_dlya_shkil_ua.pdf - Демократична школа (практичний посібник)
2. <https://britishschool.ua/ru/about-us/mission-statement-vision-and-aims/> - Місія та цінності міжнародної Британської школи
3. <file:///C:/Users/User/Desktop/myp-programme-brochure-ru.pdf> - Програма основної середньої школи ІВ
4. <file:///C:/Users/User/Desktop/abetka%20dlya%20directora.pdf> – Абетка для директора
5. <http://g6.ks.ua/page/statut-gimnaziyi> - Статут Херсонської гімназії № 6 Херсонської міської ради
6. <http://g6.ks.ua/page/pravylyla-vnutrishnogo-rozplyadku> - Правила внутрішнього розпорядку Херсонської гімназії № 6 Херсонської міської ради.